

Sygn. akt IV Pa 1/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jerzy Zalasiński

Sędziowie: SO Katarzyna Antoniak (spr.)

SO Jacek Witkowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 czerwca 2019 r. w S.

sprawy z powództwa Z. C.

przeciwko Z. M.

o wynagrodzenie i ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 października 2018 r. sygn. akt IV P 2/18

oddala apelację.

Katarzyna Antoniak Jerzy Zalasiński Jacek Witkowski

Sygn. akt: IV Pa 1/19 **UZASADNIENIE**

Wyrokiem z 15 października 2018r. Sąd Rejonowy w Siedlcach zasądził od pozwanego Z. M. na rzecz powoda Z. C. kwotę 5.171,89 złotych netto tytułem ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił, ponadto nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Siedlcach kwotę 190,73 złotych tytułem kosztów sądowych, a w pozostałej części przejął te koszty na rachunek Skarbu Państwa, wreszcie nadał wyrokowi w pkt I ,tj. w części zasądzającej świadczenie rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 2.685,44 złotych.

Rozstrzygnięcie to było wynikiem następujących ustaleń i wniosków Sądu Rejonowego:

W pozwie wniesionym w dniu 4 stycznia 2018r. przeciwko Z. M. powód Z. C. domagał się zasądzenia na jego rzecz kwoty 15.876 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za lata 2014-2017 oraz wynagrodzenia za pracę za 6 dni roboczych w miesiącu wrześniu 2017r. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że z dniem 29 grudnia 2017r. upłynął 3-miesięczny okres wypowiedzenia jego umowy o pracę i nie został mu wypłacony ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. Zaznaczył, że w latach 2014-2017 pracując u pozwanego nie korzystał z urlopu wypoczynkowego.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa ponad kwotę 2.685,44 zł. Pozwany wskazał, że jego firma ma duże zadłużenie z uwagi na postawę jednego z kontrahentów oraz nieudolne i nieefektywne wykonywanie obowiązków przez powoda. Jego działalność jest więc zawieszona i znajduje się na skraju upadłości. Musiał przez to rozwiązać z pracownikami umowy o pracę. Pozwany wskazał, że przed rokiem 2017 powód nie występował z wnioskami urlopowymi. W 2017r. złożył zaś takie wnioski i korzystał z urlopu wypoczynkowego w wymiarze 16 dni we wrześniu. Otrzymał z tego tytułu wszystkie należności, więc zdaniem pozwanego niezasadne jest jego roszczenie o wynagrodzenie za pracę za 6 dni września 2017r. Jednocześnie powód wykorzystał zaległy urlop w okresie wypowiedzenia, kiedy nie świadczył pracy. Według pozwanego powód wykorzystał w sumie 78 dni urlopu wypoczynkowego. Do wypłaty pozostaje więc jedynie ekwiwalent z niewykorzystany przez niego urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni. Wysokość tego ekwiwalentu to zdaniem pozwanego 1.807 zł. Pozwany przyznał ponadto, że pozostaje z jego strony zaległość względem powoda z tytułu wynagrodzenia za pracę za wcześniejsze miesiące 2017r. w wysokości 878,44 zł. Łącznie daje to kwotę uznaną w odpowiedzi na pozew. Zdaniem pozwanego roszczenie powoda o ekwiwalent za urlop za rok 2013 uległo przedawnieniu i podniósł ten zarzut.

Na rozprawie w dniu 21 lutego 2018 r. pozwany podniósł dodatkowo zarzut przedawnienia roszczenia powoda za 2014r.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód Z. C. w okresie od 1 sierpnia 2011r. do 30 listopada 2017r. był pracownikiem Z. M. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...)Z. M.” z siedzibą w S., zatrudnionym na podstawie umowy o pracę zawartej od dnia 1 stycznia 2012 r. na czas nieokreślony, od 7 maja 2012 r. na stanowisku kierownika robót elektrycznych, w pełnym wymiarze czasu pracy, z minimalnym wynagrodzeniem za pracę. Wynagrodzenie za pracę powód otrzymywał od pozwanego w gotówce. Podpisywał na tę okoliczność listy płac. Za pracę wykonaną w 2017r. pozwany wypłacił powodowi całość należnego wynagrodzenia. W szczególności w dniu 3 listopada 2017r. na poczet należności za pracę powód otrzymał od pozwanego kwotę 3.000 złotych, zaś w dniu 13 grudnia 2017r. kwotę 500,00 złotych. W roku 2017 powód w dniach 16 czerwca oraz od 11 września do 29 września wykorzystał 16 dni urlopu wypoczynkowego. We wcześniejszych latach zatrudnienia u pozwanego nie korzystał on z urlopu wypoczynkowego. Pozwany nie wypłacił mu z tego tytułu ekwiwalentu pieniężnego za 86 dni urlopu wypoczynkowego, należnego w kwocie 5.171,89 złotych.

W przedstawionym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie powoda okazało się częściowo zasadne.

Odnosząc się na wstępie do roszczenia powoda o wynagrodzenie za pracę za miesiąc wrzesień 2017r. Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z łączącą strony umową o pracę wynagrodzenie powoda było określone jako minimalne wynagrodzenie za pracę. Powód nie wykazał, aby jego ustalenia z pozwanym w tym zakresie były inne. W tej sytuacji Sąd Rejonowy odwołał się do złożonej przez pracodawcę listy płac powoda za miesiąc wrzesień 2017r. Odbiór wynagrodzenia za pracę za wskazany miesiąc powód pokwitował bowiem podpisem na tejsze liście płac. Z. C. nie podnosił przy tym, aby podpis nie był jego. Zeznał, że na okoliczność otrzymania wynagrodzenia za pracę podpisywał listy płac. Sąd Rejonowy przyjął zatem, że powód otrzymał również należne mu wynagrodzenie za pracę za miesiąc wrzesień 2017r. Dlatego też jego powództwo w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Przechodząc do kwestii ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy Sąd Rejonowy przywołał art.171§1 kp, zgodnie z którym w przypadku niewykorzystania przysługującego urlopu w całości lub w części z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy pracownikowi przysługuje ekwiwalent pieniężny. Z zebranych w sprawie dowodów w postaci wniosków urlopowych wynika, że w roku 2017 powód wykorzystał łącznie 16 dni urlopu wypoczynkowego. Powód zaprzeczył jednocześnie, aby ponad ten wymiar korzystał z urlopu wypoczynkowego podczas zatrudnienia u pozwanego. Ten przyznał, że przed rokiem 2017r. powód nie składał wniosków o udzielenie urlopu wypoczynkowego. Pracodawca jednocześnie stał na stanowisku, że powód wykorzystał urlop wypoczynkowy w okresie wypowiedzenia umowy o pracę. Sąd Rejonowy podkreślił, że ze złożonych przez pracodawcę dokumentów nie wynika jednak, aby tak było. To, że powód w okresie wypowiedzenia nie świadczył pracy nie oznacza automatycznie, że korzystał z urlopu wypoczynkowego, jeśli strony wyraźnie tego nie ustaliły. W aktach sprawy brak jest natomiast dowodów na ustalenia tego rodzaju. Gołosłowne pozostało twierdzenie pozwanego, że powód korzystał z urlopu w

wymiarze większym niż wynika to z dowodów zebranych w aktach sprawy. Sąd Rejonowy nie dał pozwanemu wiary w tym zakresie.

Sąd pierwszej instancji podniósł dalej, że biegła księgowa obliczyła, iż powodowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za 86 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego. Powód nie kwestionował, że ostatecznie był zatrudniony przez pozwanego do 30 listopada 2017r., zgodnie ze złożonym przez pracodawcę świadectwem pracy z dnia 30 listopada 2017r. Co prawda rozwiązanie przez powoda umowy o pracę bez wypowiedzenia (k.150) nosi datę 13 listopada 2017 r., to jednak nie wiadomo którego dnia zawarte w tym piśmie oświadczenie woli powoda dotarło do pozwanego. Sąd Rejonowy przyjął więc, że doszło do tego w dacie wynikającej ze świadectwa pracy z 30 listopada 2017r. Jednocześnie powód nie podważał również tego, że w dniach 3 listopada 2017r. oraz 13 grudnia 2017r. otrzymał łącznie od pozwanego na poczet wynagrodzenia za pracę w gotówce kwotę 3.500 złotych, z czego na poczet ekwiwalentu pieniężnego za urlop zaliczono powodowi nadwyżkę z wypłaconego wynagrodzenia w kwocie 581,04 zł netto, zgodnie z opinią biegłego księgowego. Ostatecznie Sąd Rejonowy uznał, że z tytułu ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy do zapłaty przez pozwanego na rzecz powoda pozostaje kwota 5.171,89 złotych netto, a dalej idące powództwo w tym zakresie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy zauważył ponadto, że pozwany podniósł w odpowiedzi na pozew zarzut przedawnienia roszczenia powoda o ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za 2013 rok, jednakże powód nie domagał się zasądzenia ekwiwalentu za urlop za tenże rok. Jeśli zaś chodzi o ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za rok 2014, Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie powoda w tym zakresie nie uległo przedawnieniu, wbrew twierdzeniom pozwanego. Prawo do urlopu wypoczynkowego i ekwiwalentu za urlop ulega przedawnieniu z upływem trzyletniego okresu od daty wymagalności roszczenia o urlop za dany rok lub za ekwiwalent (art.291§1 kp). Jeżeli termin wykorzystania urlopu za dany rok uległ przesunięciu na następny rok kalendarzowy, co jest dopuszczalne na podstawie art.168 kp, granicznym terminem rozpoczęcia biegu przedawnienia jest ostatni dzień września roku następnego. Roszczenie powoda o ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za rok 2014 uległoby więc przedawnieniu dopiero z dniem 1 października 2018 r., zaś powód swój pozew wniósł w dniu 4 stycznia 2018 r.

Sąd pierwszej instancji podzielił wnioski wyrażone w opinii biegłego księgowego, mając na uwadze, że została ona sporządzona przez osobę odznaczającą się fachową wiedzą w tym zakresie. Podniósł, że przyjęte przez biegłą do opinii założenia znajdują oparcie w wyżej omówionym materiale dowodowym, przez co opinii nie można postawić zarzutów nierzetelności czy mylnych założeń. Opinia jest jasna, pełna, przekonująco i szczegółowo uzasadniona, a płynące z niej wnioski nie budzą wątpliwości. W tych okolicznościach Sąd Rejonowy przyjął, że zbędne było dalsze uzupełnianie opinii przez biegłego księgowego.

Rygor natychmiastowej wykonalności Sąd Rejonowy nadał na podstawie art.333§1 pkt 2 kpc, do kwoty uznanej przez pozwanego w odpowiedzi na pozew. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, proporcjonalnie do tego wyniku ,tj. w 33% pozwany został obciążony kosztami procesu związanymi ze sporządzeniem przez biegłego księgowego opinii w sprawie.

Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany zaskarżając go w części ,tj. w zakresie pkt I, a zatem w zakresie rozstrzygnięcia zasądającego od pozwanego na rzecz powoda należność główną. Pozwany sformułował zarzut błędu w ustaleniach faktycznych poprzez:

- a) uznanie, że powodowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za 86 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego za lata 2014-2017 (w tym za październik, listopad i grudzień 2017r.) w sytuacji, gdy stosunek pracy z powodem ustał z dniem 30 września 2017r.,
- b) pominięcie w ustaleniach faktycznych, iż ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy został w całości rozliczony wypłaconymi powodowi zaliczkami w kwocie 3.500 złotych.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I.

Uzasadniając podniesione zarzuty, apelujący wskazał m.in., iż świadectwo pracy z 30 listopada 2017r. jest nieważne, gdyż wskazano w nim błędną datę ustania stosunku pracy. Wyjaśnił, że wymienione świadectwo pracy zostało wystawione na skutek gróźb i szantażu ze strony powoda. Ponadto pozwany przedstawił własne kalkulacje należnego powodowi ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji. Uzasadniając swoje stanowisko, powód podał m.in., iż rozbieżności dotyczące daty rozwiązania stosunku pracy wynikają z celowego działania pozwanego. Powód wskazał, że zgodnie z ustnymi ustaleniami poczynionymi z pracodawcą w okresie od października do grudnia 2017r. pozostawał do jego dyspozycji i w wymienionym okresie nie korzystał z urlopu wypoczynkowego. W dniu 3 listopada 2017r. oraz 13 grudnia 2017r. otrzymał od powoda łączną kwotę 3.500 złotych, którą należy zaliczyć na poczet wynagrodzenia za pracę za okres przestoju.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, jak również logicznie uzasadnił swoje stanowisko. Odnosząc się do zarzutów apelacji podnieść należy, że w żaden sposób nie podważają one prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Ustalenia faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy poczynione przez Sąd Rejonowy są prawidłowe. W ocenie Sądu Okręgowego postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd Rejonowy wykazało zasadność roszczenia powoda o ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. Roszczenie powoda o ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy dotyczyło okresu od 2014r. do 2017r. W okolicznościach sprawy brak jest jakichkolwiek dowodów wskazujących na to, aby powód w okresie zatrudnienia u pozwanego od 2014r. do 2016r. korzystał z urlopu wypoczynkowego. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że za okres wymienionych 3 lat ,tj. lata 2014-2016, powodowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. W chwili wystąpienia przez powoda Z. C. z powództwem żadne z tych roszczeń nie uległo przedawnieniu zgodnie z regulacją przepisu art.291§1 kp. Podkreślić przy tym należy, że w okolicznościach sprawy nie może być mowy o wykorzystaniu przez powoda urlopu wypoczynkowego za minione lata w okresie wypowiedzenia umowy o pracę ,tj. w miesiącach od października do grudnia 2017r., a na co wskazywał pozwany w odpowiedzi na pozew. Trafne jest bowiem stwierdzenie Sądu Rejonowego, że brak jest dowodów na ustalenia między stronami, że w okresie wypowiedzenia umowy powód wykorzystywał zaległy urlop wypoczynkowy. Aby tak się stało konieczne byłyby ustalenia stron w tym zakresie. Analiza zarzutów apelacyjnych pozwanego, ale również twierdzeń pozwanego na etapie postępowania przed Sadem Rejonowym, prowadzi do wniosku, że główną osią sporu w sprawie był ekwiwalent za urlop wypoczynkowy za 2017r., w którym jak zostało wykazane w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji powód wykorzystał 16 dni urlopu wypoczynkowego (wnioski urlopowe k.34 akt sprawy). Całokształt zarzutów apelacyjnych pozwanego sprowadza się do zakwestionowania ustalonej przez Sąd Rejonowy daty ustania między stronami stosunku pracy w 2017r., a co za tym idzie wysokości przysługującego powodowi ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za rok 2017. We wniesionej apelacji pozwany podnosił, że rozwiązanie stosunku pracy z powodem nastąpiło w dniu 30 września 2017r. - a nie z dniem 30 listopada 2017r. jak przyjął Sąd Rejonowy - w związku z tym kwota, którą zasądził Sąd Rejonowy na rzecz powoda tytułem niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego za rok 2017r. jest niewłaściwa. W ocenie Sądu Okręgowego z argumentacją pozwanego nie można się zgodzić. W tym miejscu wskazać należy, że w toku postępowania pozwany przedłożył aż 3 świadectwa pracy wskazujące na różne daty ustania stosunku pracy między stronami. Co więcej, na różnych etapach postępowania pozwany prezentował odmienne stanowiska w zakresie daty rozwiązania stosunku pracy z powodem. W momencie wystąpienia przez powoda Z. C. z pozwem strona pozwana nie powoływała się na fakt, że stosunek pracy z powodem ustał w dniu 30 września 2017r. Przeciwnie z twierdzeń pozwanego wynikało, że stosunek pracy z powodem został ustalony z końcem grudnia 2017r. i miało to nastąpić na skutek upływu 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia, którego to wypowiedzenia dokonał sam pozwany z uwagi na likwidację stanowiska pracy (vide: odpowiedź na pozew k.21-22 akt sprawy i kopia

pisma o wypowiedzeniu umowy o pracę przez pozwanego z 29 września 2017r. k.5 akt sprawy). Na dalszym etapie postępowania ,tj. po złożeniu przez biegłą z zakresu księgowości opinii zawierającej wyliczenia wysokości należnego powodowi ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy (na k.139-141 akt sprawy), pozwany wskazywał, że stosunek pracy z powodem został rozwiązany w dniu 30 listopada 2017r., co nastąpiło na skutek rozwiązania umowy o pracę przez pracownika w trybie art.55§1¹ kp ,tj. w związku z brakiem zapłaty wynagrodzenia za pracę (pismo pozwanego z 13 kwietnia 2018r. k.147 akt sprawy). Powyższe stanowisko pozwany podtrzymywał aż do momentu wydania rozstrzygnięcia przez Sąd pierwszej instancji. Inne zaś twierdzenie pozwany przedstawił we wniesionej apelacji, wskazał bowiem, że stosunek pracy z powodem nie ustał z dniem 30 listopada 2017r. (jak ustalił Sąd Rejonowy), czy też z końcem grudnia 2017r. (jak utrzymywał sam pozwany w odpowiedzi na pozew), ale w dniu 30 września 2017r. i na tę okoliczność przedłożył świadectwo pracy (vide: apelacja strony pozwanej wraz ze świadectwem pracy z 30 września 2017r. k.191-193 akt sprawy). Analizując powyższe Sąd Rejonowy doszedł do prawidłowego - w przekonaniu Sądu Okręgowego - wniosku, że stosunek pracy między pozwanym a powodem ustał z dniem 30 listopada 2017r. (vide: świadectwo pracy z 30 listopada 2017r. k.148 akt sprawy). Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że pozwany jako pracodawca w dniu 29 września 2017r. dokonał wypowiedzenia powodowi umowy o pracę z zachowaniem 3 –miesięcznego wypowiedzenia ,tj. od 1 października 2017r. do 31 grudnia 2017r., jednakże w trakcie upływu tego okresu powód złożył wobec pozwanego oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy o pracę ze skutkiem natychmiastowym z winy pracodawcy m.in. z uwagi na niewypłacenie wynagrodzenia za pracę, co stanowi naruszenie obowiązków pracodawcy (vide: oświadczenie powoda z 13 listopada 2017r. o wypowiedzeniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia k.150 akt sprawy), a pozwany poświadczył rozwiązanie umowy o pracę przez pracownika w powyższym trybie wystawiając w/w świadectwo pracy z 30 listopada 2017r. (na k.148-149 akt sprawy). W tych okolicznościach nie może być wątpliwości, że do rozwiązania stosunku pracy między stronami nie doszło na skutek upływu 3 –miesięcznego okresu wypowiedzenia (vide: wypowiedzenie umowy o pracę z 29 września 2017r. k.195 akt sprawy), gdyż czynność powoda ,tj. złożenie oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę ze skutkiem natychmiastowym skutkowało rozwiązaniem stosunku pracy z datą wcześniejszą ,tj. z dniem 30 listopada 2017r.

Reasumując, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do ustalenia, wbrew wcześniejszym ustaleniom Sądu pierwszej instancji, że stosunek pracy między stronami ustał z dniem 30 września 2017r. ,tj. w dacie wynikającej ze świadectwa pracy przedłożonego przez pozwanego do apelacji. Na wcześniejszym etapie postępowania ,tj. przed Sądem pierwszej instancji pozwany przedstawiał odmienną argumentację co do okoliczności i daty rozwiązania stosunku pracy między stronami twierdząc, że stosunek pracy ustał w grudniu 2017r., a następnie że w listopadzie 2017r., a ponadto, że w okresie wypowiedzenia powód wykorzystywał zaległy urlop wypoczynkowy. Następnie zmienił swoje stanowisko w tym zakresie, co w ocenie Sądu Okręgowego, było motywowane względami procesowymi i chęcią uzyskania korzystnego rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu Okręgowego bezzasadny okazał się również zarzut apelacji dotyczący niewłaściwego rozliczenia wypłaconej powodowi zaliczki w kwocie 3.500 złotych (pokwitowanie wypłaty k.35 akt sprawy). Sąd Rejonowy oparł w tym zakresie swoje ustalenia na opinii biegłej z zakresu księgowości A. D., która obliczyła, że powodowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za 86 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego w kwocie 5.171,89 złotych (opinia uzupełniająca biegłej k.163-166 akt sprawy), przy czym wypłaconą kwotę 3.500 złotych biegła prawidłowo zarachowała w pierwszej kolejności na poczet wynagrodzenia za pracę (umowa o pracę między stronami trwała do 30 listopada 2017r.), a nadwyżkę w kwocie 581,04 złotych zaliczyła na należność z tytułu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Wobec powyższego, na podstawie art.385 kpc, apelacja pozwanego podlegała oddaleniu.

Katarzyna Antoniak Jerzy Zalasieński Jacek Witkowski